

The purpose of this apparatus is to show all variation within **Family 35**, as identified by a complete collation of the following thirty-six representative MSS—18, 35, 201, 204, 328, 386, 394, 444, 604, 757, 824, 928, 959, 986, 1072, 1075, 1100, 1247, 1249, 1503, 1548, 1637, 1725, 1732, 1761, 1768, 1855, 1864, 1865, 1876, 1892, 2080, 2466, 2554, 2587 and 2723. The first reading is that of the family and represents the vote of all the collated MSS (listed above) that are not identified as having a variant. It goes without saying that the base text is that of the family archetype, empirically determined. 824, 1072 and 1864 have no variants.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β¹

[Greeting]

1.1 Παυλος, αποστολος Ιησου Χριστου δια θεληματος Θεου, κατ' επαγγελιαν ζωης της εν Χριστω Ιησου, 2 Τιμοθεω, αγαπητω τεκνω: Χαρις, ελεος, ειρηνη απο Θεου Πατρος και Χριστου Ιησου του Κυριου ημων.

[Paul addresses Timothy's spiritual crisis]

[Paul encourages Timothy]

1.3 Χαριν εχω τω Θεω, ὃ λατρευω απο προγονων εν καθαρα συνειδησει, ὡς αδιαλειπτον εχω την περι σου μνειαν εν ταις δεησεσιν μου, νυκτος και ημερας, 4 επιποθων σε ιδειν (μεμνημενος σου των δακρυων), ινα χαρας πληρωθω· 5 υπομνησιν λαμβανων της εν σοι ανυποκριτου πιστεως—ητις ενωκησεν πρωτον εν τη μαμη σου Λωιδι και² τη μητρι σου Ευνικη, πεπεισμαι³ δε ὅτι και εν σοι. 6 Δι' ην αιτιαν αναμνησκω σε αναζωπυρειν το χαρισμα του Θεου ὃ εστιν εν σοι δια της επιθεσεως των χειρων μου. 7 Ου γαρ εδωκεν ημιν ὁ Θεος πνευμα δειλιας, αλλα δυναμεως και αγαπης και σωφρονισμου.

[Don't be ashamed to suffer for Christ]

8 Μη συν επαισχυνθης το μαρτυριον του Κυριου ημων μηδε εμε τον δεσμιον αυτου, αλλα συγκακοπαθησον τω⁴ ευαγγελιω κατα δυναμιν Θεου 9—του σωσαντος ημας και καλεσαντος κλησει ἅγια, ου κατα τα εργα ημων αλλα κατ' ιδιαν προθεσιν και⁵ χαριν, την δοθεισαν ημιν εν Χριστω Ιησου⁶ προ χρονων αιωνιων, 10 φανερωθεισαν δε νυν δια της επιφανειας του Σωτηρος ημων, Ιησου Χριστου, καταργησαντος μεν τον θανατον, φωτισαντος δε ζωνη και αφθαρσιαν δια του ευαγγελιου· 11 εις ὃ ετεθην εγω κηρυξ και αποστολος και διδασκαλος⁷ εθνων. 12 Δι' ην αιτιαν και ταυτα πασχω, αλλ' ουκ επαισχυνομαι, οίδα γαρ ὃ⁸ πεπιστευκα και πεπεισμαι ὅτι δυνατος εστιν την παραθηκη⁹ μου φυλαξαι εις εκεινην την ημεραν.

[Be loyal—the example of Onesiphorus]

13 Ὑποτυπωσιν εχε¹⁰ ὑγιαϊνοντων λογων¹¹ ὧν παρ' εμου ηκουσας, εν πιστει και αγαπη τη εν Χριστω Ιησου. 14 Την καλην παραθηκη¹² φυλαξον δια Πνευματος Ἁγιου του ενοικουντος εν ημιν.

15 Οιδας τουτο, ὅτι απεστραφησαν με παντες οἱ εν τη Ασια, ὧν εστιν Φυγελλος¹³ και Ἐρμογειης. 16 Δωη¹⁴ ελεος ὁ Κυριος τω Ονησιφορου οικω, ὅτι πολλακις με ανεψυξεν και

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©.

² και || 1 εν 328,1247

³ πεπεισμαι || πεπεισμε 959

⁴ τω || το 757

⁵ και || 1 1 1892 (repeats)

⁶ εν χριστω ιησου || --- 201

⁷ διδασκαλος || διδιδασκαλος 1637 (from one line to the next)

⁸ 1864 resumes at this point.

⁹ παραθηκην || παρακαταθηκην [15%] 35,1732^c

¹⁰ εχε || εσχε 1247

¹¹ λογων || λογον 959

¹² παραθηκην || παρακαταθηκην [10%] 35,1732^c

¹³ φυγελλος || φυγελος [35%] 2466

¹⁴ δωη || δωοι 986

την ἄλυσιν μου οὐκ ἐπησχυνθη·¹ 17 ἀλλὰ γενομένος ἐν Ῥώμῃ σπουδαιότερον ἐζήτησεν με καὶ εὗρεν 18 (δὴ αὐτῷ ὁ² Κύριος εὗρεν ἑλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ)· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκονῆσεν βελτίον σου³ γίνωσκεις.

[Be strengthened]

2.1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 2 Καὶ, ἃ⁴ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτυρῶν, ταῦτα παραθου πιστοῖς ἀνθρώποις οἵτινες ἱκανοὶ ἐσονται καὶ ἕτεροὺς διδάξαι.

3 Σὺ οὖν κακοπαθήσον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4 Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλεκέται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις,⁵ ἵνα τῷ στρατολογησάντι⁶ ἀρεσῇ. 5 Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλητὴς, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομιμῶς ἀθλήσῃ 6—τὸν κοπιῶντα γεωργὸν⁷ δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν⁸ μεταλαμβάνειν. 7 Νοεὶ ἃ λέγω· δὴ γὰρ σοὶ ὁ Κύριος συνέσιν ἐν πάσιν.

[Encouragement by example]

8 Μνημονεύε Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ·⁹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου, 9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακούργος, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δεδεταί. 10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω: διὰ τοὺς ἐκλεκτούς,¹⁰ ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τυχῶσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. 11 Πιστὸς ὁ λόγος:¹¹ εἰ γὰρ συναπεθανόμεν, καὶ συζήσομεν·¹² 12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλευσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κακεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μὲναι—ἀρνήσασθαι¹³ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

14 Ταῦτα ὑπομίμησθε,¹⁴ διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρησίμου—ἐπὶ καταστροφή τῶν ἀκουόντων.

[Approved and disapproved]

15 Σπουδάσον σεαυτὸν δοκιμὸν παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργατὴν ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομουμένον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 16 Τὰς δὲ βεβηλούς κεινοφωνίας¹⁵ περιστάσο, ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκοψοῦσιν ἀσεβείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γαγγραινα νομὴν ἐξεί—ᾧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλῆτος, 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀληθειαν ἠστοχῆσαν, λέγοντες τὴν ἀναστάσιν ἤδη γεγρονεῖν· καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινῶν πίστιν.

19 Ὁ μὲντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην: “Ἐγὼν Κύριος τοὺς οὐτὰς αὐτοῦ”, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ οἰομαζών τὸ οἶονμα Κυρίου. 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἐστὶν μόνον σκευὴ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἀλλὰ καὶ ξυλῖνα καὶ ὀστρακίνα· καὶ ἃ¹⁶ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. 21 Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθαρῇ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἐστὶ σκευὸς εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον καὶ εὐχρηστὸν τῷ Δεσποτῇ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

[The true source of opposition]

22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεύγε· διώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγαπὴν, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλούμενων τὸν Κύριον ἐκ καθαρὰς καρδίας. 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζήτησεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας. 24 Δούλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ

¹ ἐπησχυνθη 35c,1732^{ab} || ἐπαίσχυνθη [49%] 35,204,1732,2466

² ο || --- 1892

³ βελτίον σου || ~21 986

⁴ α || --- 1247

⁵ πραγματείας || πραγματῖαις [10%] 201,757

⁶ στρατολογησάντι || στρατολογισάντι 328

⁷ γεωργόν || γεωργεῖν 2466

⁸ τῶν καρπῶν || τὸν καρπὸν 394,1100

⁹ ἐκ σπέρματος δαυὶδ || --- 386

¹⁰ ἐκλεκτούς || ἐκλεκτῶν 1637

¹¹ λόγος || 1 καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἀξίος 1876

¹² συζήσομεν || συζησώμεν 1876

¹³ ἀρνήσασθαι || 1 γὰρ [15%] 1637

¹⁴ υπομίμησθε || υπομήμησθε 959

¹⁵ κεινοφωνίας || καινοφωνίας 18,386

¹⁶ α || αἰ 1247^z

μαχεσθαι ἀλλ' ἥπιον¹ εἶναι πρὸς πάντας, διδασκαλικόν, ἀνεξικακόν,² 25 ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δώῃ αυτοῖς ὁ Θεὸς μετανοίαν εἰς ἐπιγνώσιν ἀληθείας 26 καὶ ἀνανηψώσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος (ἐζώγημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκεῖνου θελήμα).

[Paul addresses Timothy's future ministry]

[*What relativistic humanism produces*]

3.1 Τοῦτο δὲ γινώσκει: ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐστήσονται καιροὶ χαλεποὶ. 2 Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φιλαυτοὶ, φιλαργυροὶ, ἀλαζόνες, ὑπερηφάνοι, βλασφημοὶ, γονευσὶν ἀπειθεῖς, ἀχαριστοὶ, ἀνοσιοὶ, 3 ἀστοργοὶ, ἀσπονδοὶ, διαβολοὶ, ἀκρατεῖς, ἀνημεροὶ, ἀφιλαγαθοὶ, 4 προδοταί, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιληδονοὶ μᾶλλον ἢ Φιλοθεοὶ· 5 ἔχοντες μορφώσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δυνάμιν αὐτῆς ἠρημένοι!

Καὶ τοὺς ἀποτρέπου· 6 ἐκ τούτων γὰρ εἰσὶν οἱ ἐνδυνότες³ εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγομένα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, 7 πάντοτε μαθαίνοντα καὶ μὴδέποτε εἰς ἐπιγνώσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.⁴ 8 Ὅν τρόπον δὲ Ἰανῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀνέστησαν Μωϋσῆ, οὕτως καὶ⁵ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ— ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδοκίμοι περὶ τὴν πίστιν—9 ἀλλ' οὐ προκοψοῦσιν ἐπιπλέον, ἢ γὰρ ἀνοία αὐτῶν ἐκδήλος ἐστὶν πᾶσιν, ὥς καὶ ἡ ἐκεῖνων ἐγένετο.

[*Continue in the things you have learned*"]

10 Σὺ δὲ παρηκολούθηκας μοι τῇ διδασκαλίᾳ,⁶ τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπόμοιῃ· 11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιόχειᾳ, ἐν Ἰκονίᾳ, ἐν Λυστροῖς—οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύριος. 12 Καὶ, πάντες δὲ οἱ θελοντές εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται·

13 ποιηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γοητὲς προκοψοῦσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἐμαθὲς καὶ⁷ οἷς⁸ ἐπιστῶθης,⁹ εἰδὼς παρὰ τίνος ἐμαθὲς, 15 καὶ ὅτι ἀποβρέφους τὰ Ἱερά Γράμματα οἰδας, τὰ δυνάμενα σε σοφισαί εἰς σωτηρίαν διὰ¹⁰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 16 Πᾶσα Γραφή Θεοπνευστος καὶ ὠφέλιμος¹¹ πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγχόν, πρὸς ἐπανορθώσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ,¹² 17 ἵνα ἀρτίος ᾦ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.¹³

[*Proclaim the Word!*]

4.1 Διαμαρτυρομαι¹⁴ οὖν ἐγώ, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, κατὰ τὴν ἐπιφανείαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ: 2 Κηρύξον τὸν Λόγον· ἐπιστήθι εὐκαιρῶς ἀκαιρῶς· ἐλεγξόν, ἐπιτιμήσον, παρακαλέσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδασχῇ. 3 Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνεξοῦνται· ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρευοῦσιν διδασκαλοῦς κινήσομενοι τὴν ἀκοήν 4—καὶ, ἀπομὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν,¹⁵ ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. 5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφορήσον.

[*Timothy will no longer have Paul to help him*]

¹ ἥπιον || ἡπιον 604,928,1768

² ἀνεξικακόν || --- 1247

³ ἐνδυνότες || ἐνδυνόντες [77%] 328,394,604,928,959,1247,1249,1768,1892,2587

⁴ δυνάμενα || δυνάμεναι 1247

⁵ οὕτως καὶ || 1212 1247 (repeats)

⁶ διδασκαλία || δασκαλία 35

⁷ καὶ || 1 ἐν 959

⁸ οἷς || --- [80%] 986,1732,1892

⁹ ἐπιστῶθης || ἐπιστεῦθης [10%] 204,444,1548,1725,1732,1761,1768,1855,1876,2080,2554,2587

¹⁰ διὰ || 1 τῆς 386

¹¹ ὠφέλιμος || ὠφέλημος 201,959

¹² δικαιοσύνη || δικαιοσύνην 1100

¹³ ἐξηρτισμένος || ἐξηρτιμένος [5%] 959,1100,1855 || ἐξηρτημένος [10%] 2466

¹⁴ διαμαρτυρομαι || διαμαρτυρωμαι 959

¹⁵ ἀποστρέψουσιν || ἐπιστρέψουσιν 986,1855

6 Εγώ γαρ ἤδη σπενδομαι και ὁ καιρος της ἐμης αναλυσεως ἐφεστηκεν. 7 Τον ἀγωνία τον καλον ἠγωνισμαι, τον δρομον τετελεκα, την πιστιν τετηρηκα. 8 Λοιπον αποκειται μοι ὁ της δικαιοσυνης στεφανος, ὃν ἀποδωσει¹ μοι ὁ Κυριος ἐν ἐκείνη τη ἡμέρα, ὁ δικαιος Κριτης· ου μουν δε εμοι, ἀλλὰ και πασιν τοις ἠγαπηκοσιν την ἐπιφανειαν αὐτου.

[Concluding remarks]
[“Please come quickly”]

4.9 Σπουδασον ελθειν προς με ταχεως· 10 Δημας γαρ με ἐγκατελιπεν, ἀγαπησας τον νυν αιωνα, και ἐπορευθη εἰς Θεσσαλονικην²—Κρισκης εἰς Γαλατιαν, Τιτος εἰς Δαλματιαν. 11 Λουκας ἐστιν μονος μετ’ ἐμου. Μαρκον ἀναλαβων ἀγε³ μετα σεαυτου, ἐστιν γαρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονιαν. 12 Τυχικον δε⁴ ἀπεστειλα εἰς Ἐφεσον. 13 Τον φελονην⁵ ὃν ἀπελιπον ἐν Τρωαδι παρα Καρπω ἐρχομενος φερε—και τα βιβλια, μαλιστα τας μεμβρανας. 14 Ἀλεξανδρος ὁ χαλκευς πολλα μοι κακα⁶ ἐνεδειξατο· ἀποδωη αὐτω ὃ⁷ Κυριος κατα τα ἐργα αὐτου· 15 ὃν και συ⁸ φυλασσου, λιαν γαρ ἀνθεστηκεν τοις ἡμετεροις λογοις.

[People will disappoint you]

16 Ἐν τη πρωτη μου ἀπολογία ουδεις μοι συμπαραγενετο, ἀλλὰ παντες με ἐγκατελιπον. Μὴ αὐτοις λογισθει. 17 Ὁ δε Κυριος μοι παρεστη και ἐνεδυναμωσεν με, ἵνα δι’ ἐμου το κηρυγμα πληροφορηθη και ἀκουση παντα τα ἔθνη. Και ἐρρυσθη ἐκ στοματος λεοντος· 18 και ῥυσεται με ὁ Κυριος ἀπο παντος ἐργου ποιηρου και σωσει εἰς την βασιλειαν αὐτου την ἐπουρανιον· ὧ ἡ δόξα εἰς τους αιωνας⁹ των αιωνων. Ἀμην.

[Farewell]

19 Ἀσπασαι Πρισκαν¹⁰ και Ἀκυλαν,¹¹ και τον Οἰησιφορου οικον. 20 Ἐραστος ἐμεινεν ἐν Κορινθω, Τροφιμον δε ἀπελιπον ἐν Μιλητῳ ἀσθενουντα. 21 Σπουδασον προ χειμωνος ελθειν. Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος, και Πουδης και Λινος και Κλαυδια και οἱ ἀδελφοι παντες. 22 Ὁ Κυριος Ἰησους Χριστος μετα του πνευματος σου. Ἡ χάρις μεθ’ ὑμων. Ἀμην.^{12,13}

¹ ἀποδωσει || ἀποδωσοι 1247

² θεσσαλονικην || θεσσαλονικην 386,1705 || θεσσαλωνικην 1876

³ ἀγε || ἐχε 394

⁴ δε || --- 1503

⁵ φελονην 1865^{at},2723^{at} || φαιλωνην [1%] 1865,2723

⁶ μοι κακα || ~ 21 1548,1761

⁷ ο || --- 959

⁸ συ 2466^c || --- 18,2466

⁹ αιωνας || αιαιωνας 1637 (from one line to the next)

¹⁰ πρισκαν || πρισκιλλαν [15%] 1892

¹¹ ακυλαν || ακιλαν 1732

¹² αμην || 11 757

¹³ The Greek font used is Bwgrkl and may be downloaded free from <http://www.bibleworks.com>.